

ความน่าจะเป็นและสัญญาณสุ่ม (Probability & Random Signal)

ตอนที่ 8 : สัญญาณสุ่ม (Random Signal)

เราได้ศึกษาเกี่ยวกับสัญญาณซึ่งเป็นค่าที่แปรเปลี่ยนไปตามเวลา(หรือปริภูมิ) ซึ่งเราจะกำหนดให้ตัวแปร t เป็นตัวแปรอิสระที่บ่งบอกถึงเวลา หากสัญญาณนั้นมีความไม่แน่นอน เราจะเรียกสัญญาณดังกล่าวว่า สัญญาณสุ่ม (random signal)

หากเรามองในมุมมองของสัญญาณที่เกิดจากการทดลอง สัญญาณสุ่มคือสัญญาณที่ไม่เหมือนเดิมเมื่อทำการทดลองซ้ำ

การจำลองข้อมูลการสุ่มของสัญญาณสุ่ม

กำหนดให้เราสร้างชุดข้อมูลเสมือนของสัญญาณสุ่มขึ้นมา

โดยที่สัญญาณสุ่มจะมีทั้งหมด n ช่อง/ตัว

$$\mathbf{X}[k] : \mathbf{Z} \rightarrow \mathfrak{R}^n$$

และแต่ละช่องจะถูกเก็บค่าในช่วงเวลาทั้งหมด N ค่า (โดยสุ่มตัวอย่าง หรือ sample)

$$\bar{\mathbf{X}} = [\mathbf{X}[1] \quad \cdots \quad \mathbf{X}[N]] = \begin{bmatrix} X_1[1] & \cdots & X_1[N] \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ X_n[1] & \cdots & X_n[N] \end{bmatrix}$$

และเราเก็บค่าทั้งหมด M รอบ

เราสามารถเก็บข้อมูลดังกล่าวในรูปของ **array** หลายมิติได้ โดยที่เราจะกำหนดให้ มิติที่หนึ่งคือเวลา (1 ถึง N) มิติที่สองคือตัวแปร (1 ถึง n) และมิติที่สามคือครั้งในการเก็บข้อมูล (1 ถึง M) ซึ่งเราเขียนเป็น pseudo-code คร่าวๆ ได้ดังนี้

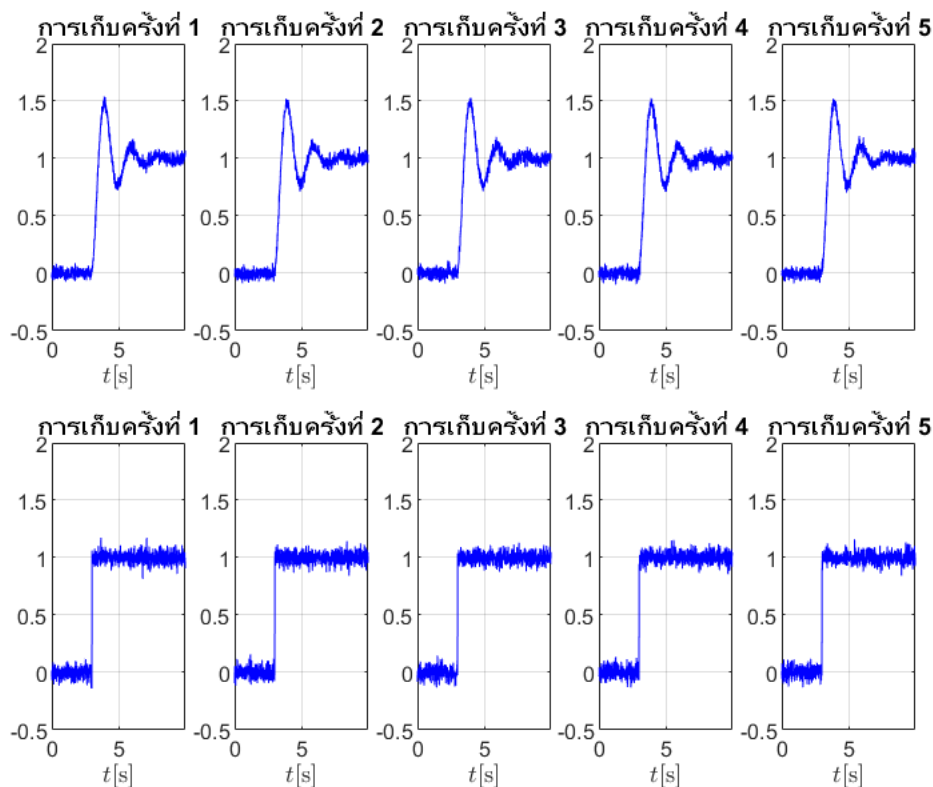
```
t = (0:dt:dt*(N-1));
dataset = zeros(N,n,M);
for k = 1:M
    dataset(:, :, k) = run_experiment();
end
```

```
% การจำลองข้อมูล (ไม่ใช่ข้อมูลจริง)
N = 1000;
f_s = 100;
f = 0.5;
w = 2*pi*f;
dt = 1/f_s;
t = (0:dt:dt*(N-1));
y_1 = (1-exp(-0.75*(t-3)).*cos(w*(t-3))).*(t>3);
y_2 = (t>3);
n = 2;
M = 5;
dataset = zeros(N,n,M);
var = [0.001;0.002];
covar = 2*sqrt(abs(prod(var)))*(rand-1/2);
P_sim = diag(var)+[0 covar; covar 0];
for k = 1:M
    dataset(:, :, k) = [y_1' y_2'] + mvnrnd([0;0],P_sim,N);
end
```

```

clf
for j = 1:n
    for k = 1:M
        ax = subplot(n,M,M*(j-1)+k);
        plot(ax,t,dataset(:,j,k), 'b')
        axis(ax,[min(t) max(t) -0.5 2])
        grid(ax,'on')
        xlabel('$t[s]$', 'Interpreter', 'latex')
        title(ax,sprintf('การเก็บครั้งที่ %d',k))
    end
end

```


ค่าเฉลี่ย

เมื่อเราทดลองและเก็บผลหลายครั้ง เราต้องมั่นใจว่าการทดลองแต่ละครั้งนั้นถูกควบคุมให้เงื่อนไขต่างๆเป็นเหมือนกัน ผลลัพธ์ที่ได้มานั้นจะมีความแปรปรวนในแต่ละรอบการทดลอง เราสามารถหาค่าเฉลี่ยของการทดลองได้โดยการนำผลของการทดลองแต่ละครั้งมาหารเฉลี่ยกัน แต่เราจะไม่นำค่าในช่วงเวลามาหารเฉลี่ยกัน หรือกล่าวอีกอย่างคือ เราจะไม่นำค่าที่มีเวลาเป็น คณะเวลามาหารเฉลี่ยรวมกัน

$$\mu_X[k] = E\{X[k]\} = \frac{1}{M} \sum_{j=1}^M \{X^{(j)}[k]\}$$

โดยที่ $X^{(j)}[k]$ คือค่าของตัวแปรสุ่มทุกตัว ณ การทดลองที่ j และเวลาที่ k

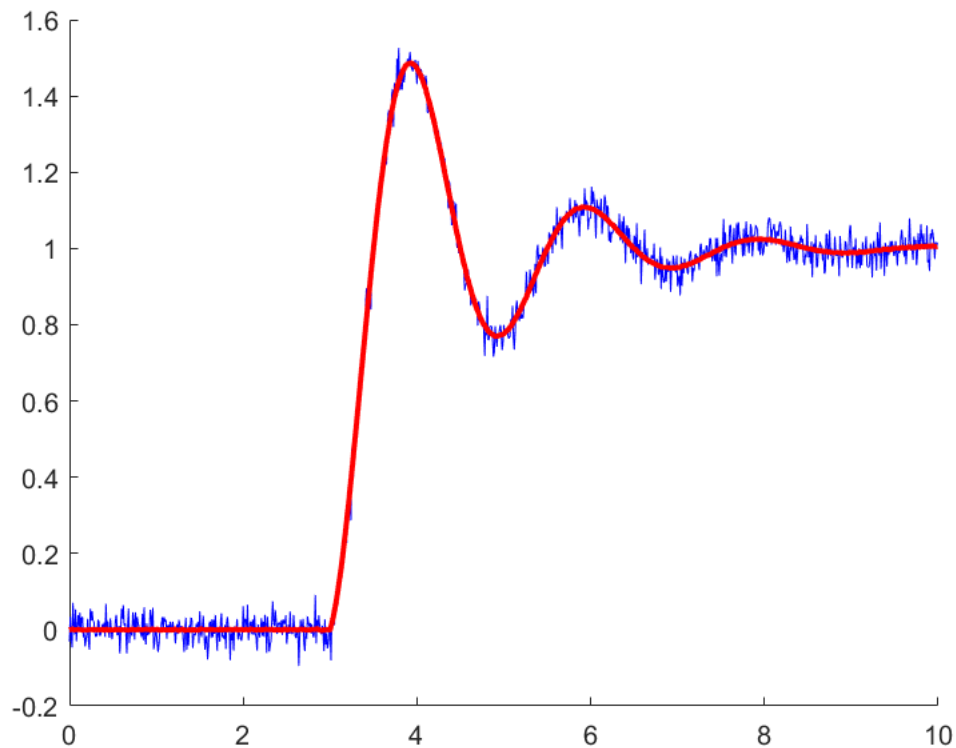
เราสามารถใช้ฟังก์ชัน **mean** ในการหาค่าเฉลี่ยโดยที่เราจะเฉลี่ยข้อมูลในมิติที่สาม เราสามารถคำนวณและกราฟค่าเฉลี่ยและข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

N = 1000;

```

f_s = 100;
f = 0.5;
w = 2*pi*f;
dt = 1/f_s;
t = (0:dt:dt*(N-1));
y_1 = (1-exp(-0.75*(t-3)).*cos(w*(t-3))).*(t>3);
y_2 = (t>3);
n = 2;
M = 1000;
dataset = zeros(N,n,M);
var = [0.001;0.002];
covar = 2*sqrt(abs(prod(var)))*(rand-1/2);
P_sim = diag(var)+[0 covar; covar 0];
for k = 1:M
    dataset(:, :, k) = [y_1' y_2'] + mvnrnd([0;0], P_sim, N);
end
mu = mean(dataset, 3);
clf;
ax = axes;
hold(ax, 'on')
plot(ax, t, dataset(:, 1, 1), 'b')
plot(ax, t, mu(:, 1), 'r', 'LineWidth', 2)

```


เมตริกซ์ค่าแปรปรวนร่วมเกี่ยว

เช่นเดียวกับการหาค่าเฉลี่ย เราสามารถคำนวณหาเมตริกซ์ค่าแปรปรวนร่วมเกี่ยวของสัญญาณได้ โดยคำนวณหาเมตริกซ์ในแต่ละเวลา k ผลที่ได้คือเมตริกซ์ $\mathbf{K}_X[k]$ ทั้งหมด N ตัว

$$\mathbf{K}_X[k] = \text{Cov}\{X[k], X[k]\}$$

หากในทุกเวลา k เมตริกซ์แต่ละตัวมีค่าที่ใกล้เคียงกัน เราสามารถประมาณได้ว่าคุณลักษณะทางสถิติของทั้งสัญญาณนั้นไม่แปรเปลี่ยน หรือเรียกอีกอย่างได้ว่า สัญญาณนั้นเป็นสัญญาณนิ่ง (stationary signal)

เราสามารถประมาณได้ว่าเมตริกซ์ค่าแปรปรวนร่วมแก้ไขได้ดังต่อไปนี้

$$\mathbf{K}_X \approx \frac{1}{N} \sum_{k=1}^N \mathbf{K}_X[k]$$

เราสามารถเขียนโปรแกรมจำลองการทดลองได้ดังต่อไปนี้

```
N = 1000;
f_s = 100;
f = 0.5;
w = 2*pi*f;
dt = 1/f_s;
t = (0:dt:dt*(N-1));
y_1 = (1-exp(-0.75*(t-3)).*cos(w*(t-3))).*(t>3);
y_2 = (t>3);
n = 2;
M = 1000;
dataset = zeros(N,n,M);
var = [0.001;0.002];
covar = 2*sqrt(abs(prod(var)))*(rand-1/2);
P_sim = diag(var)+[0 covar; covar 0];
for k = 1:M
    dataset(:, :, k) = [y_1' y_2'] + mvnrnd([0;0], P_sim, N);
end
mu = mean(dataset, 3);
K_XX = zeros(n);
for j = 1:N
    % for each t, compute covariance matrix
    K_XX = K_XX + cov(permute(dataset(j, :, :), [3, 2, 1]));
end
K_XX = K_XX/N
```

```
K_XX = 2x2
    0.0010    0.0002
    0.0002    0.0020
```

เราสามารถนำเมตริกซ์ดังกล่าวเพื่ออธิบายความไม่แน่นอนของค่าที่วัดได้จากเซนเซอร์และนำไปใช้ต่อไปในการทำตัวกรองคาลมาน (Kalman Filter)